

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ З МЕТОЮ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

На початку XXI століття людство вступило в нову стадію свого розвитку – інформаційну еру, яка характеризується виникненням нових систем інформаційних технологій.

Як відомо, освіта є самостійною системою і одночасно стратегічним ресурсом держави. Тому розвинені країни досить активно розробляють та впроваджують інформаційні технології в систему освіти. В Україні впровадження інформаційних технологій набуває все більш масштабного і комплексного характеру. Інформаційні технології є дуже результативними (підвищується рівень як успішності так і якості навчання).

Технічні засоби навчання (ТЗН) – комплекс техніко-технологічних пристроїв, що покликані з допомогою відповідних методик інтенсифікувати та оптимізувати процес пізнання.

Технічні засоби навчання – необхідний чинник засвоєння знань.

До них належать:

- дидактична техніка (кіно-, діапроектори, телевізори, відеомагнітофони),
- аудіовізуальні засоби;
- екранні посібники статичної проекції (діафільми, діапозитиви);
- окремі посібники динамічної проекції (кінофільми, кінофрагменти та ін.);
- фонопосібники (грам- і магнітофонні записи);
- відеозаписи;

Комплексне використання аудіовізуальних засобів навчання на уроках повинно враховувати пізнавальні закономірності навчальної діяльності учнів, їх підготовленість до сприймання і засвоєння навчального змісту за допомогою цих засобів; забезпечувати органічне поєднання їх з розповіддю вчителя, іншими засобами навчання.

Заняття, під час яких вчитель використовує технічні засоби навчання, своєю методикою викладання відрізняється від традиційних. Тому при використанні цих засобів навчання вчитель має дотримуватися певних правил:

- Потрібно підготувати клас до сприйняття нового матеріалу
- Слід передбачити форму перегляду і обговорення відеоматеріалів (індивідуальну, групову чи колективну)
- Визначити характер допомоги відстаючим
- Використовувати під час уроку інші засоби навчання
- Вчитель має уміти поєднувати аудіовізуальні засоби з підручником, картою та іншими засобами навчання.

Необхідно ретельно продумати поєднання слова вчителя з ТЗН, можливості використання різних методичних прийомів:

- пояснення, установка на сприймання перед демонструванням окремих елементів, бесіда за їх змістом;
- пояснення за змістом аудіовізуальних засобів;
- демонстрування окремих частин, фрагментів або кадрів, що чергується з розповіддю (поясненням);
- демонстрування, що супроводжується поясненням (синхронним коментуванням).

У процесі підготовки до проведення уроку з використанням ТЗН слід:

- детально проаналізувати зміст і мету уроку, зміст і логіку вивчення навчального матеріалу;
- визначити обсяг і особливості знань, які повинні засвоїти учні (уявлення, факти, закони, гіпотези);
- відібрати і проаналізувати аудіовізуальні та інші дидактичні засоби, встановити їх відповідність змістові та меті уроку;
- встановити, на якому попередньому пізнавальному досвіді здійснюватиметься вивчення кожного питання теми;
- визначити методи і прийоми забезпечення активної пізнавальної діяльності учнів, міцного засвоєння ними знань, набуття умінь і навичок.

Отже, сьогодні найзручнішим ТЗН є комп'ютер. З його допомогою можна зберегти та відтворити ілюстративний матеріал, використовувати навчальні програми, тести тощо.

Використання комп'ютера на уроках історії має такі переваги:

- Емоційна. Уроки у комп'ютерному класі викликають велику зацікавленість учнів, адже все нове і нетрадиційне приваблює дітей. Та й, звістка про те, що урок буде проходити в комп'ютерному класі викличе емоційне піднесення і бажання вчитись.
- Науково-інформаційна. Вчитель та учні можуть використовувати додатковий матеріал (використання Інтернет-ресурсів) та залучаються до пошуку додаткового матеріалу.
- Методична. Урок у комп'ютерному класі дозволяє урізноманітнити види діяльності учнів, що робить урок більш цікавим і насиченим.
- Психологічна. Комп'ютер допомагає розвивати розумові здібності, швидкість мислення, пам'ять, увагу.
- Виховна. комп'ютерні уроки виховують дисципліну, організованість, відповідальність.

Особливостями комп'ютера як технічного засобу навчання є те, що

- Він володіє великими можливостями, які дозволяють відтворювати найбільш істотні риси історичних епох, соціокультурних комплексів
- Володіє величезною базою даних, яка дозволяє учню знайти будь-яку інформацію

Основні види комп'ютерних навчальних програм:

- комп'ютерний підручник — програмно-методичний комплекс, що забезпечує можливість самостійно засвоїти навчальний курс або його розділ. Поєднує в собі особливості підручника, довідника, задачника та лабораторного практикуму;
- контролюючі програми — програмні засоби, призначені для перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- тренажери — засоби формування та закріплення навичок, перевірки досягнутих результатів;
- ігрові програми — забезпечують додаткові до навчальних програм дидактичні можливості.

Найефективнішими є ділові ігри, орієнтовані на розв'язання складних однотипних задач групами учнів. Існують розважальні ігрові програми, які впливають на формування світогляду школярів, конкуруючи з такими соціальними інститутами, як сім'я, школа, етнос;

Найбільш зручним засобом в практичній діяльності вчителя історії є програмний засіб MS Power Point . Специфіка цього програмного забезпечення – створення мультимедійних презентацій. Використання програми Power Point не потребує значної підготовки для її оволодіння, а також не займає багато часу для розробки заняття. При цьому вона дозволяє використовувати інформацію в будь-якій формі представлення – текст, таблиці, діаграми, слайди, відео- та аудіо фрагменти та ін.. При цьому вчитель має змогу проявити свою творчість і компонувати матеріал на свій розсуд.

Презентація являє собою послідовність слайдів, які змінюють один одного. Показ слайдів може бути здійснений на екрані монітору комп'ютера чи за допомогою мультимедійного проектора. При цьому учні бачать чергування зображень, на кожному з яких може бути текст, фотографії, малюнки, діаграми, історичні карти. Все це може супроводжуватися звуковим оформленням. Найчастіше демонстрація презентації супроводжується коментарями вчителя.

При здійсненні показу об'єкти можуть відразу відобразитися на слайдах, а можуть з'являтися на них поступово, в певний час, визначений вчителем для підсилення наочності навчального матеріалу. Таким чином можна акцентувати увагу на особливо важливих моментах змісту презентації. За потреби вчитель може порушити визначену заздалегідь послідовність слайдів і перейти до будь-якого з них в довільному порядку.

За способом подання слайдів можна розрізняти презентації:

- Для супроводу лекції
- Слайд-шоу - без супроводу вчителя
- Комбінована – з усним супроводом, частиною якої може бути слайд-шоу.

Можна виділити такі переваги мультимедійних презентацій:

- Презентації дають змогу вчителю зацікавити учнів, заняття стають більш емоційними
- Презентації можуть використовуватися як для занять з безпосередньою участю вчителя, так і без його участі (наприклад, під час виконання самостійної роботи)

- Маневреність при доборі потрібної послідовності відображення навчальної інформації
- Презентації можуть створюватися не тільки для показу на великому екрані , але також можуть використовуватися для індивідуального перегляду на комп'ютері.

Разом з суттєвими перевагами використання в процесі навчання , мультимедійні презентації мають певні обмеження їх застосування. Перш за все для їх повноцінного використання у навчальному процесі вчителям потрібен постійний доступ до комп'ютерів. Сьогодні ж більшість навчальних закладів України не мають змоги забезпечити кожного вчителя сучасним комп'ютером, не кажучи вже про кошовну мультимедійну апаратуру (проектор, інтерактивну дошку).

Отже, програмний засіб MS Power Point є надзвичайно ефективний, адже процес викладання – це і є презентація навчального матеріалу.

Інформатизація навчання потребує від учителів та учнів комп'ютерної грамотності, що передбачає:

- знання основних понять інформатики та комп'ютерної техніки;
- знання сучасних операційних систем та їх основних команд;
- знання сучасних операційних середовищ загального призначення та їх функцій ;
- уміння працювати хоча б в одному текстовому редакторі;
- опанування алгоритмами, мовами, пакетами програмування;

Системне використання технічних засобів навчання на уроках історії призводить до таких важливих наслідків:

- Підвищення ефективності праці на уроці учня та вчителя
- Встановлюються між предметні зв'язки з основами інформатики та обчислювальної техніки
- Підвищується рівень використання наочності
- Змінюється відношення до комп'ютера (учні починають сприймати його як інструмент для роботи, а не цікаву іграшку)

Отже , використання ТЗН мають надзвичайно високу ефективність. Використання різноманітних можливостей, які надають технічні засоби навчання для вчителя, відкриває безмежні простори педагогічної творчості. А учні із зацікавленням набувають нових знань та більш ефективно засвоюють попередній матеріал і надалі показують високі результати.